

Os xogos e os deportes

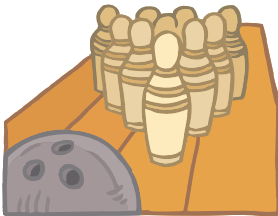
Substantivos

Xogos de taboleiro ou de mesa

baralla
bingo
dados
damas
dominó
leira de nove
leira de tres [pai, nai, fillo]
pai, nai, fillo [leira de tres]
parchís
xadrez
xogo da oca

Outros xogos e xoguetes

agachadas [escondidas]
aro
bambán
billarda [estornela, pateiro]
birlos

bólas
boneco/a
buxaina
carreira de sacos
casiñas
chapas
chave
corda
cravo [espeto]
crebacabezas
cucaña [pau de sebo]
escondidas [agachadas]
eskorregadoiro [tobogán]
espeto [cravo]

estornela [pateiro, billarda]
ioió
mariola [truco, raia]
monopatín
ovo, pico, araña
panda
pano
papaventos
pateiro [estornela, billarda]
patíns
pau de sebo [cucaña]
pedra, papel, tesoiras
pelota
pés quietos [sangue]
pilla
pita cega
porca
ra
raia [truco, mariola]
randeeira
sangue [pés quietos]
tiracroios
tiro de corda
tobogán [eskorregadoiro]
truco [mariola, raia]
vexo, vexo

Deportes

alpinismo
atletismo
automobilismo
bádminton
baloncesto
balonmán
béisbol
billar
boxeo
caza
cesta punta
ciclismo
cricket
cross

equitación
esgrima
esquí

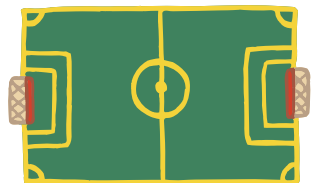

esquí acuático
fútbol
golf
halterofilia
hípica
hóckey sobre herba, sobre patíns, sobre xeo
judo
karate
loita grecorromana
loita libre
motociclismo
motocrós
natación
natación sincronizada
paddle
paracaidismo
patinaxe sobre rodas
patinaxe sobre xeo
pelota vasca
pesca
pimpón [tenis de mesa]
piragüismo
polo
remo
rugby
saltos de trampolín
saltos de plataforma
snowboard
squash
submarinismo
surf
taekwondo

tenis
tenis de mesa [pimpón]
tiro con arco, con fusil, ao prato
trial
triathlon
vela
voleibol
wáter-polo
windsurf
ximnasia deportiva
ximnasia rítmica

Elementos, participantes e competicións en xeral

adestrador/ora [preparador/ora]
adestramento
afección
aficionado/a
angarellas [padiola]
árbitro
bancada
banco
cadro de xogadores
cambio [substitución, troco]
campión/oa
campionato
campo [terreo de xogo]

cancha
capitán/á
club
derrota
empate
estadio
estratexia

Léxico

liga
marcador
olimpíada
padiola [angarellas]
padioleiro/a
partida
partido
pavillón
podio

profesional
preparador/ora [adestrador/ora]
prórroga
quecemento
quenda [vez]
regra
regulamento
reserva [suplente]
seareiro/a
selección
seleccionador/ora
socio/a
substitución [cambio, troco]
suplente [reserva]
temporada
terreo de xogo [campo]
trampa
troco [substitución, cambio]
vez [quenda]
vitoria
xogador/ora

Fútbol

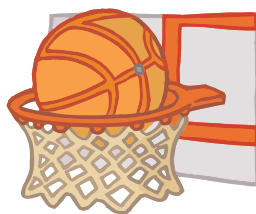
amoestación
árbitro
área de meta
área de penalti
ataque
balón [pelota, bóla]
barreira
bóla [balón, pelota]
bota
bote de balón

cabezada
calzóns [pantalóns curtos]
cambadela
caneleira
caneo [finta]
cartón amarelo
cartón vermello
central
centro
centrocampista
céspede
contraataque [contragolpe]
contragolpe [contraataque]
círculo central
defensa
defensa libre
dianteiro
expulsión
extremo
falta
finta [caneo]
fóra de xogo
gardameta [porteiro/a]
gol
goleada
golpe franco
guante [luva]
interior
lateral
liña de banda, de fondo, de medio campo
luva [guante]
man
medias
meta [portaría]
obstrución
pantalóns curtos [calzóns]
pase
patada
pau [poste]
pau [traveseiro]
pelota [bóla, balón]
pelotada
penalti
portaría [meta]
poste [pau]
punteirolo
punto de penalti
recollepelotas
rexeitamento

saque de banda
saque de esquina
saque de porta
taco
tiro
traveseiro [pau]
xuíz de liña
xute

Baloncesto

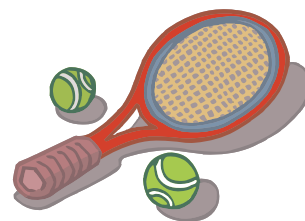
á [ala]
ala [á]
área de tiro libre
aro
asistencia
ataque
balón [pelota]
base
bloqueo
campo atrás
canastra

contragolpe
defensa
dobres
escolta
finta
gancho
liña de banda, de fondo, de tiro libre
mate
pase
pasos
pelota [balón]
persoal
pivote
rebote
rede
roubo
taboleiro
tapón
tempo morto
tiro en suspensión
tiro libre
tripla

Tenis

árbitro
bóla [pelota]
cadro de saque
cinta da rede
deixada
dereito/a
dobres
globo
golpe de dereito
golpe de revés
individual
liña lateral, de fondo
mango
morte súbita
pelota [bóla]
raqueta

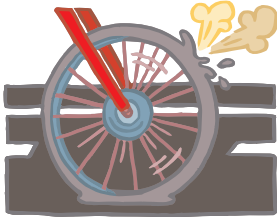

recollepelotas
rede
revés
rotura de servizo
saque [servizo]
servizo [saque]
smash
tenista
vantaxe
volea
xuíz de liña
zurdo/a

Ciclismo

abano
avitallamento
cadea
cadro
calzapé
calzón
cambio
catarina [prato]
contra o reloxo
desfalecemento
dorsal
escalador
freo
guiador
líder

meta
meta voante
pedal
pelotón
piñón
prato [catarina]
raio
rampla
rebotón

roda
sela
velocista
velódromo
viseira

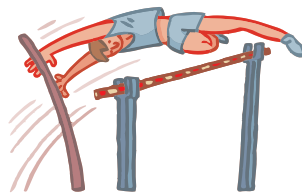
Ximnasia

aparello
argolas
aro ximnástico
barra de equilibrio
barra fixa
barras asimétricas
barras paralelas
bastón ximnástico
cabalo con arcos
cama elástica
cinta ou fita ximnástica
colchoneta
cristo
espaleira
maza ximnástica
molinete
pelota ximnástica
pinchacarneiro [viravolta]
plinto
poldro
salto de tesoir
salto en prancha
salto mortal
trampolín
viravolta [pinchacarneiro]

Atletismo

caixón ou táboa de bater
carreira
carreira de revezamentos
[ou de remudas]

carreira de valados [ou de obstáculos]
corredor/ora
cross
dorsal
estaxe
fondista
foso
gaiola
lanzador/ora
lanzamento de disco, de martelo, de peso, de xavelina
listón
maratón
meta
pista
saltador/ora
salto con pértiga, de altura, de lonxitude

soporte do pé
sprint
táboa de bater
triplo salto
valado [obstáculo]
velocista
xuíz/xuíza
Natación
estaxe
estilo bolboreta
estilo braza [ou peito]
estilo costas
estilo crol
liña de boias
mergullo
piscina
plataforma
salto da carpa
salto do anxo
salto mortal
trampolín

Adxectivos

aburrido/a
afeccionado/a
áxil

cabeiro/a [último/a, pecha-cancelas]
canso/a [fatigado/a]
defensivo/a
deportivo/a
destro/a
emocionante
entretido/a
fatigado/a [canso/a]
gañador/ora [vencedor/ora]
habilitoso/a
invencible
invicto/a
lento/a
líder [primeiro/a]
local
ofensivo/a
olímpico/a
pechacancelas [cabeiro, último/a]
perdedor/ora
primeiro/a [líder]
profesional
rápido/a [veloz]
torpe [zoupón/ona]
tramposo/a
último/a [cabeiro/a, pecha-cancelas]
veloz [rápido/a]
vencedor/ora [gañador/a]
visitante
vitorioso/a
xergo/a [zurdo/a]
zoupón/ona [torpe]
zurdo/a [xergo/a]

Verbos

adiantar
agarrar
amoestar
apuntar
ascender
atacar
avituallar
barrenar [furar]
bloquear
botar
cabecear
cambiar [trocar, substituír]
canear [fintar]
centrar

Léxico

choutar [saltar]
contraatacar [contragolpear]
contragolpear [contraatacar]
converter
correr
defender
descender
despexar
empatar
encestar
escalar
escapar
esquiar
fintar [canear]
frear
furar [barrenar]
gañar [vencer]
golear
golpear
lanzar
marcar
mergullar(se)
nadar
palmear
pasar
patinar
pedalear
perder
picar
rebotar
remar [vogar]
rematar
restar
trocar [cambiar, substituír]
sacar
saltar [choutar]
servir
substituír [trocar, cambiar]
vencer [gañar]
vogar [remar]
volear
xogar
xutar

Actividades

1. Agrupa e ordena as sílabas da mesma cor ata formar o nome dos xogos e divertimentos numerados neste debuxo.

rio	ran	lei	llar	tos	bu	la	to	ve	bó
dre	bo	ven	na	ca	pa	da	xa	pa	bam
de	tín	bo	ra	ma	no	ei	ne	gán	xai
bán	no	chís	ra	pa	bi	mo	par	de	las

1. 2. 3. 4.
 5. 6. 7. 8. 9.
 10. 11. 12. 13.

2. Clasifica estas palabras segundo o xogo ao que corresponden.

peón - gobelete - dado - ás - ficha - torre
 baza - raíña - sota - casa - xaque - ouros

- Parchís:
- Xadrez:
- Baralla:

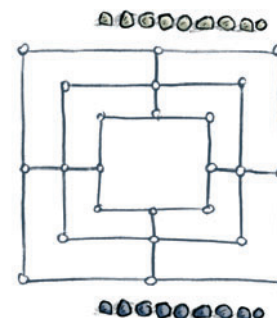

3. Le este texto e localiza nel as palabras que corresponden ás definicións posteriores.

A leira de nove é un dos máis antigos xogos de mesa coñecidos. Taboleiros deste xogo foron encontrados en Exipto (1400 a. C.), Sri Lanka (10 d. C.) e no navío viquingo Gokstad (900 d. C.).

Este é o regulamento:

O xogo desenvólvese nun taboleiro coma o representado na figura do lado. Cada xogador posúe nove pezas dunha cor, negro e branco, por exemplo. As pezas son colocadas alternativamente nos puntos de intersección das liñas, ata que todas estean no taboleiro. Entón, cada xogador move na súa vez unha das súas pezas ao longo dunha liña, desprazándoa dun punto (intersección) a outro que estea baleiro. Non está permitido que unhas pezas salten sobre outras; polo tanto, só se poderá facer un movemento se hai un punto baleiro a carón dunha das pezas.

Cando un xogador consegue alinear tres pezas (non vale en curva), este pode retirar do taboleiro unha peza do seu opoñente. Esta peza non volve máis á partida. Lémbrese que as pezas que estean aliñadas nunha serie de tres non poden ser retiradas.

Consegue gañar a partida o xogador que reduce o número de pezas de seu opoñente a dúas, ou que bloquea todas as pezas do opoñente de forma que non as poida mover.

Neste tipo de xogo, o posicionamento das pezas no comezo é fundamental, ata tal punto que unha partida pode ser perdida ou gañada en función desa estratexia inicial.

www.angelfire.com/ab/jogos/Tradicionais/trilha.html (tradución e adaptación)

- Proxecto de accións coordinadas para lograr un obxectivo, como gañar nun xogo, nun encontro deportivo... →
- Momento ou ocasión que lle corresponde a cada un entre distintas persoas, para a realización de algo. →
- Aquel que se opón ou compite nun xogo ou deporte. →
- Conxunto de regras que establecen como debe desenvolverse un xogo. →
- Serie e totalidade de lances que se realizan nun xogo ata chegar a un límite definido. →
- Cadro de madeira ou doutros materiais con divisións ou casas para desenvolver nel diferentes xogos de mesa. →
- Cada unha das figuras ou dos elementos móbiles que interveñen nos xogos de taboleiro. →
- Obter a vitoria. →

— Tendo como modelo o texto anterior, escribe o regulamento doutro xogo de taboleiro sinxelo: damas, parchís, leira de tres...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Actividades

4. Indica o deporte olímpico que representa cada pictograma.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

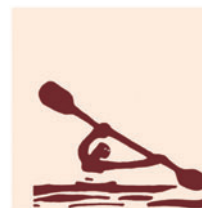
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Reescribe estas oracións corrixindo as interferencias do castelán que conteñen.

- As canastas triples son válidas aínda que o balón pete no tableiro.

.....

- Despois de regatear varios defensas, Xoán chutou e a pelota deu no travesaño.

.....

- Os aficionados bañáronse na fonte para celebrar que o seu equipo era campeón.

.....

- A rapaza que vai pola calle central da piscina nada estilo espalda.

.....

- A xabalina case lle cae enriba a un corredor de catrocentos metros vallas.

.....

6. Completa esta crónica deportiva poñendo nos ocos as palabras que van definidas entre parénteses. Ten en conta que o contexto tamén che pode axudar.

O Deportivo volveu demostrar a súa ineficacia ante o Numancia (1-1)

O Deportivo non levanta cabeza esta (→ período de tempo en que, de forma regular e cíclica, se desenvolve unha competición deportiva). Onte, os coruñeses cederon un (→ resultado que se obtén nun encontro cando aqueles que se enfrontan conseguen o mesmo número de puntos) no estadio de Riazor ante o (→ que vai de último ou peor clasificado) de Primeira División, o Numancia.

O Deportivo saltou ao campo con ganas de se poñer o antes posible por diante no (→ cadro onde se anotan os puntos ou tantos acumulados nun encontro deportivo), mais ao final a crise do equipo profundouse. Ás imprecisións defensivas dos coruñeses uniuse entón a carencia de ideas arriba. Cun Valerón apagado e un Luque que apenas entrou en xogo, era Diego Tristán o que parecía ter unha tarde máis inspirada e o único capaz de poñer en apuros a liña de cinco defensas posta sobre o campo polos visitantes.

Irureta tratou de cambiar o discorrer do choque con dous cambios nada máis comezar a segunda metade: Fran por Munitis e Víctor por Tristán. Desta forma, o (→ persoa que prepara técnica

e tacticamente os deportistas con exercicios adecuados) deportivista cambiou as dúas bandas e colocou a Luque como home máis ofensivo.

E despois da reestruturación, no minuto 60, chegou a polémica. Luque gañoulle as costas á defensa numantina e, tras (→ esquivar a oposición dun xogador contrario e seguir adiante co balón) a Álvaro Núñez, este non puido facer outra cousa que derrubalo. Fernández Borbalán decidiu pitar (→ pena máxima consistente nun lanzamento a pouca distancia da portaría e co porteiro como único defensor) pero, ante a insistencia dos xogadores visitantes, o (→ persoa que, en determinados deportes, fai que se cumpra o regulamento do xogo) consultou co seu asistente, decretando falta na beira da (→ zona próxima á portaría onde o porteiro pode coller libremente o balón coa man) en lugar da pena máxima.

Nove minutos despois todo se puxo máis costa arriba para o equipo galego coa (→ feito de obrigar a un xogador a abandonar un encontro ou competición) por dobre amarelo de César. A situación puido ser aínda máis

dramática co disparo de falta de Tevenet, que foi ao (→ cada unha das longas pezas de ferro ou madeira que limitan as portarías de fútbol).

Os coruñeses notaron o golpe de se ver con dez e, cando parecía que volvían quedar unha xornada máis sen conseguir os tres puntos, chegou o (→ punto que, nalgúns deportes, se gaña introducindo o balón na portaría) de Pandiani, que entrara pouco antes no terreo de xogo en substitución de Valerón, ao (→ xogar o balón golpeándoo coa cabeza) un (→ pase que se fai desde unha banda do terreo de xogo á zona de portaría) de Víctor. Mais a alegría durou pouco e, no minuto 81, Merino recolleu un balón desdexado defectuosamente por Molina para facer o 1-1 cun disparo desde a frontal.

O partido entrou entón nunha fase tola e Pandiani puido conseguir a (→ resultado que se obtén cando se vence o contrincente nunha competición deportiva) cun novo remate de cabeza no minuto 90. Pero nesta ocasión o defensor Antonio salvou o seu equipo cun rexeitamento providencial case sobre a liña de gol.

Galicia Hoxe, 15-1-2005
(adaptación)

Actividades

7. Clasifica estes verbos segundo o deporte ou deportes aos que corresponden.

*frear - bloquear - xutar - avituallar - cabecear - restar - lanzar - botar - encestar
golear - canear - pedalear - saltar - centrar - contraatacar - volear - servir - pasar*

Atletismo	Baloncesto	Ciclismo	Fútbol	Tenis
.....				
.....				
.....				
.....				

— Emprega os verbos anteriores para escribir un breve texto sobre cada deporte.

Atletismo:

.....

.....

Baloncesto:

.....

.....

Ciclismo:

.....

.....

Fútbol:

.....

.....

Tenis:

.....

.....

8. Precisa a diferenza de significado entre estes pares de palabras.

xogo - xoga

-
-

xoguete - xogueta

-
-